По конфіскаті — другий наклад.

Ч. 16 (10.399). Львів, субота 24. січня 1925. Почтову належитість оплачено готою. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕНКО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло" Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл.
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 7 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Видає ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО" — Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ.

Українські посли і сенатори до Українського Народу.

Інтерпеляція Послів Українського Клюбу з приводу конфіскати маніфесту Українських Послів і Сенаторів до Українського Народу. Державна Прокуратура при окружнім карнім Суді у Львові сконфіскувала в щоденнику „Діло" ч. 1. з дня 1. січня 1925 ось яку статтю:

В осени 1922 року український народ, що опинився під польською владою, вибрав нас зпоміж себе і вислав до Варшави, до польського сойму і сенату, щоби там боронили ми його права та боролися проти кривд, яких народ наш під тою владою увесь час зазнає.

Ми присягнули свому народові його права боронити і скільки сили нашої боротися проти тих, хто народ наш кривдить.

Ставши в соймі й сенаті, ми, слухаючися наказу свого народа та своєї совісти, виразно заявили польському урядові й польському народові перед цілим світом, що наш народ український не може зректися свого найсвятійшого права — самому бути господарем на своїх споконвічно українських землях.

Ми рішуче заявили:

що земля, яку народ наш своїм потом-кровю цілі віки поливав, належиться тільки нашому українському народові;

що польське осадництво й кольонізація української землі видирає ту землю від беззмельного й малоземельного народа нашого та позбавляє його єдиного засобу до життя;

що накладання на знищений війною край наш величезних, у світі нечуваних податків приносить нашому народові страшне зубожіння;

що закривання українських шкіл, недавання народові нашому освіти на мові йому рідній українській, натомісць насильне запроваджування по наших селах і містах чужої школи польської, закриває світ народові нашому, приводить його до страшної темноти;

що відбирання церков та перероблювання їх на римо-католицькі костели, закривання православних парафій та ріжні втручання уряду в справи віри нашого народу, як напр. примусове запроваджування григоріянського календаря (нового стилю) в його церковно-релігійне життя, є виразним походом проти прадідівської віри нашого народа українського, направленим на її приниження і знищення.

Ми заявили польському урядові та польському народові, що наш український народ з усім тим, що з ним твориться, ніколи добровільно не погодиться, а що своїх прав він завжди буде боронити.

На ту цілком легальну боротьбу нашого народа польський уряд одповів страшними утисками. Багато наших селян, робітників та інтелігенції запроторено до тюрем, де вони довгими роками мучаться. В самій луцькій тюрмі сидять сотні народу українського, а скільки-ж то пропадає його по тюрмах у инших містах: у Львові, Рівному, Ковелі, Бересті, Бережанах, Пинську?...

Недавно окружний суд у Луцьку засудив 14 людей, переважно молодих наших хлопців, на чотири роки тяжкої тюрми на донос тих платних і добровільних польських шпіонів, що у великому числі грасують по нашому краєві, чіпляються до народу нашого, провокують його та штучно створюють політичні процеси. Польські суди не милують наших людей.

Край наш, колись багатий, лежить тепер, по світовій війні, в руїнах; люд наш стогне від своєвілля адміністрації, поліції та польських шпиків, од несумірних податків, кинутий у безпросвітню пітьму...

Усього того, що в краєві нашому діється, ми не хочемо.

Про все те голосно ми говорили й говоримо в соймі й сенаті. Так саме і на своїх посольських вічах та на инших зібраннях перед народом українським, перед Вами, нашими виборцями, ми говоримо та вияснюємо причини всього лиха нашого.

Колюча правда не подобається урядові, не подобається тим Полякам кольоністам і осадникам, що до нашого краю наїхали, не подобається адміністрації, поліції та шпикам польським, — і за те вони лютують.

Забитий, заляканий люд наш або в тюрму мусить іти, або мовчати.

І тільки ми, посли Ваші, — здавалося — могли вільно правду в вічі говорити та про кривди народа нашого голосно кричати.

Але, щоби люде не чули теї правди, не знали нічого, сиділи мовчки та покірливо гнули свої спини, пани положення заповзялися і нам, вибранцям Вашим, уста замкнути.

Поліція з наказу свого начальства останніми часами почала забороняти наші посольські віча і розганяти людей, що зібралися послухати свого посла та до його рук скласти свої скарги. Але й того ще було замало: підшукувалося причини, аби працю нашу на користь народа нашого зовсім унеможливити. Так, зорганізоване в Почаєві польське осадництво своїм доносом та наклепами допомогло рівенському прокураторові потягнути до суду трьох наших послів — Павла Васильчука, Сергія Козицького й Максима Чучмая — за те, що 26. серпня 1923 р. на вічі в Почаєві вони розказали людям чимало неприємної для Поляків правди. 18. і 19. грудня ц. р. польський сойм ухвалив видати судові цих трьох послів, що чесно служили свому народові. Тепер їх позбавлено посольської недоторканости і польський суд їх буде судити.

Як судять польські суди наших людей — ми вже добре знаємо...

Пани положення думають, що убють вони душу нашого народа, що змусять його до цілковитої покори собі, що замкнуть уста нам-послам, щоби не говорили ми їм гіркої правди.

Але ми заявляємо, що ніякі залякування не змусять нас одступитися від оборони нашого народа, який нас вибрав. Як досі, так і далі ми твердо будемо стояти на сторожі наших прав і сміливо перед цілим світом будемо кричати: кривда чиниться нашому народові під Польщею!

Звертаючися з отсим листом до тебе, наш народе український, до Вас, виборці наші, ми кличемо: не бійтеся стояти за свої права; знайте, що без боротьби і жертв ніхто ніколи не доходив своїх прав!

Гуртуйтеся коло наших українських просвітних і політичних організацій, бо боротьба вимагає сили, а сила — тільки в гурті, в єднанні!

До легального єднання, до легальної боротьби за свої права ми кличемо. Отже не лякайтеся нічого і перед невдачами не падайте духом!

Майте терпіння і вірте, що наша правда до нас прийде!

Посли: **А. Братунь, П. Васильчук, В. Дмитрюк, С. Козицький, Б. Козубський, С. Любарський, С. Маківка, С. Підгірський, С. Хруцький, М. Чучмай.**

Сенатори: **Д. Герштанський, О. Карпинський, Л. Маркович, О. Левчанівська, І. Пастернак, М. Черкавський.**

Подаючи це до відома п. міністрові і т. д.

Варшава, 20. січня 1925.

Виконавчий розпорядок до шкільного закону для „кресів".

I.

Один з шовіністичних професорів львівського університету кинув недавно злобний парадокс, що лінія національного розмежування між Поляками й Українцями йде серединою подружого ложа, так страшно помішане є українське населення з польським, а це робить неможливою якунебудь „сепарацію". Без сумніву є це звичайний масний, навіть порнографічний парадокс.

Щож постановляє той розпорядок?

В першу чергу розпорядок обмежує сітку шкільництва, постановляючи, що в одній місцевости може бути тільки одна школа (§. 2), себ-то або польська, або утраквістична (польсько-українська чи польсько-білоруська), або вкінці „меншостева" (українська, білоруська або литовська (§ 4). Відсоток українського, білоруського і литовського населення „що управнює родичів до виступу (sic!) з домаганням запевнення їх дітям науки в матірній мові, означується на основі вислідів останнього загального перепису населення" (§. 5.).

Відомо прецінь, що той загальний перепис не має нічого спільного зі загальністю, що він був бойкотований усім українським населенням взагалі, а галицьким з окрема,

що

десятки і сотки тисяч українських громадян головно по містах відтягнулися від участи в переписі (так на прик. останній перепис виказує у Львові 14 тисяч Українців замісць фактичного числа 50 тисяч, у Станиславові 5 тисяч замісць 13 до 14 тисяч і т. д.).

Управнений (на основі §. 5) „до виступу з домаганням запевнення дітям навчання в матірній мові" є батько дитини, мати (якщо батько не виконує батьківської влади) або правний опікун. Але це домагання мусить відбутися індивідуально (не збірно, не громадою чи через громаду) шляхом окремої декларації, власноручно підписаної при одночасному ствердженні власноручности підпису нотарем, судом, громадським урядом або старостом. Так засвідчені декларації нотаріяльно, судово, або адміністраційно (sic!) слід вносити до шкільного інспектора даного повіту. Одначе засвідчення засвідченням, а шкільний інспектор, не зважаючи на урядову леґалізацію, на авторітет нотаря, суду і старости, ще досліджує за посередництвом староства, громадського уряду або особисто (sic!), чи істнують умови для важности декларації, а саме, чи „згідно з вислідами останнього загального перепису" (ах той перепис під контролею інспектора!) в даній громаді є 25 процент населення тої народности, в якої мові хотів би деклярант учити свою дитину; чи діти, названі в деклярації, живуть в тій громаді і чи з початком шкільного року будуть в школі та чи виступаючий з домаганням опікун має до цього право.

. . . .

Очевидно, цей шкільний „плєбісцит" під оком староства, інспектора, поліції і инших неназваних в законі чинників — є такий своєрідний, що важко крізь його кліщі продертись деклярантові зі своїм домаганням.

Зміна мови навчання може наступити з початком шкільного року. Деклярації можна вносити на протязі цілого шкільного року, але важні будуть (узглядені) з початком найблизшого шк. року тільки внесені до 31. грудня попереднього року (§ 9). Про факт внесення родичами найменше 40 дітей домагання введення недержавної мови до школи повідомляє шк. інспектор перед 1. лютим населення свого шк. округа, щоби спонукати контракцію за внесенням домагання навчання в державній мові. Домагання навчання в державній мові будуть приймяті до реалізації з початком найблизчого шк. року, якщо їх внесеться до 30. квітня. Свої повідомлення комунікує інспектор населенню через вивішення відповідної оповістки в льокалі громадського уряду, а як такого нема, то в иншому видному місці (якому?), тільки не в шк. будинку (§ 10).

Колиж зайде конечність вирішити справу мови навчання на терені, де ще нема шк. сітки, то перш усього слід його попередити означенням шкільного округу (§ 11). Шк. інспектор, маючи в руках деклярації, перевіривши їх важність і зробивши відповідну контракцію для суприматії польської школи на українській чи білоруській території, „в такому речинці, щоби справа могла бути вирішена перед початком найблизчого шк. року", а найпізнійше до 31. травня предкладає кураторові свої внесення в справі мови навчання з всіми матеріялами, деклараціями, квестіонуванням їх важности і т. и. Маючи їх в своїх руках, шк. куратор рішає на протязі місяця про мову навчання в даній школі і повідомляє про це мешканців даної місцевости шляхом відповідної оповістки в льокалі гром. уряду (гл. § 10), а крім того одного з деклярантів, що домагається державної, і одного, що домагається недержавної мови навчання в школі. Від рішення куратора лишається покривдженим відклик до міністерства освіти на протязі 14-ти днів від оголошення в льокалі гром. уряду (§ 12).

Істнуючі в хвилі заістнування закону прилюдні загальні школи задержують дотеперішню мову навчання, одначе може наступити зміна мови навчання з ініціятиви заінтересованих родичів шляхом, поданим в попередніх параграфах (8, 9, 10, 11 і 12). А саме коли вплине домагання переміни української, білоруської чи литовської школи на польську від родичів 20-ти дітей, тоді школа стає двоязичною, якщо инших дітей (українських, білоруських чи литовських) є 40, а як менше (нпр. 39), то школа стає польською (§ 13). Про злучення двох окремих шкіл з українською або білоруською мовою навчання в одну двоязичну рішає куратор (§ 14). Цей параграф є верхом мудрости міністерського розпорядку. Тільки подумати: коли в якійсь місцевости є дві українські або білоруські школи, то про їх ліквідацію і переміну на одну двоязичну рішає куратор. І тут вже навіть не подано процедури ліквідації, не покликачося на попередні параграфи (8, 9, 10, 11 і 12), тільки відповідно до свого гумору куратор перемінює дві українські школи на одну двоязичну. Sapienti sat!

Як має виглядати та двоязична школа, які предмети маються вчити по українськи, а які по польськи (крім очевидно навчання по польськи державної мови, польської історії і науки про сучасну Польщу) вирішить окремий розпорядок (§ 16).

В переходній добі, себто в шк. році 1924/25 поданий в §§ 9 і 13 речинець деклараційного „плебісциту" пересувається з дня 31. грудня на 31. березня, а речинець контракції (згідно з § 10 і 13) на 31. травня.

Так представляється „ліберальний" закон, „що заключує деякі постанови про організацію шкільництва тільки у відношенні до загального (привселюдного) шкільництва в світлі знамени того виконавчого розпорядку міністерства освіти.

М. Ч.

Нова тактика фашизму.

Залізні методи. — Новий декрет. — Доля виборчого проєкту. — Роля лібералів.

Провідник фашизму ще раз виступив у позі Наполеона. На мент виявив слабість, коли обіцяв зміну виборчої реформи в напрямку нормалізації відносин і знову вернувся до „залізних метод" у боротьбі з опозицією.

Дискусія над виборчою реформою в парляменті та сенаті ще нескінчена, і, хто зна, чи скінчиться. Останні звістки кажуть, що провідники опозиції, три бувші премієри Джолітті, Орляндо та Салядра, мають ще раз стриматись від участи в дискусії, побачивши, що їх арґументи та протести лишаються горохом об стіну. Але й це їх рішення не є ні остаточне, ні зовсім ясне. Італійська неурядова преса знову підпала під ius gladii; за найменшу критику уряду її конфіскують. Вона почала, замісць вступних статтей, обмежуватись на політичній хроніці, з обережними коментарями.

Фашистівський уряд видав спеціяльний декрет проти тайних товариств, забороняючи належати до них державним та адміністраційним урядовцям. Цей декрет звернений головно проти масонських льож, яких істнування є в Італії публичною тайною. „Popolo d' Italia" виповідає явну боротьбу „масонському, гебрайському, протестантському, атеїстичному, большевицькому і республиканському інтернаціоналові", які, буцім-то, одною лавою хотять знищити фашизм у „святім році". Три дні пізнійше, по перших промовах опозиційних послів, міністр внутрішних справ повідомив кабінет, що поліція зробила 655 трусів по хатах, арештувала 111 підозрілих революціонерів і припинила 120 організацій товариства „Italia libera".

Парляментська комісія, що радила над зміною виборчого проєкту, ввела в нього такі складні поправки і сотворила таку поплутану систему, що покищо важко здати собі справу з його реального значення. Ясне одно: що коли вибори, згідно з першим проєктом не могли відбутись ранійше як у маю, то тепер при новій системі, їх відкладають аж до осени. Не диво,

СОФІЯ ДНІСТРЯНСЬКА.

ПУЧІНІ.

(З нагоди смерти.)

(Докінчення.)

Пучіні удержує в своїх операх тільки зовнішній контакт між музикою та публикою, не як Верді між музикою та психічними подіями на сцені. Правда, що пластика мельодії (збудованої на секвенціях), яку Пучіні уживає часто на високому тоні та перетикає віртуозно вжитими парлядами — робить своє враження і є моменти, де з неодних гарних жіночих очей попливе сльоза, — але легке нервове подразнення переходить під впливом иншого ефекту. Одначе порівняймо це з враженням, яке викликує музика Чайковського в останньому акті „Пікової Дами", то зрозуміємо ріжницю щодо інтензивности драматичного кольориту. Цілу сцену появи графині після смерти держить Чайковський у містичному тоні clair obscur, що як не можна краще ілюструє події останнього акту.

Для оправдання Пучіні слід звернути увагу на те, що він, як инші італійські музики, писали свої опери для італійської сцени. Італійці шукають у театрі розривки і навіть у найбільш драматичних ситуаціях хочуть мати враження театру, не дійсности. Поняття драми в розумінні Вагнера є італійським композиторам чуже, та найсильнійші напруження стають у них передумовами до тим сильнійшого пошир[е]ння чуття. Лірично-романтичний елемент відповідає значно більше італійській вдачі, ніж справжня музична драма. Лібрето є тільки на те, щоб компоніст міг висловити та перелляти в тони свої субєктивні почування; — це тільки еґоцентричні настрої, що нераз ідуть більш або менш у розріз із текстом. Та саме у цьому тр[е]ба добачувати великий успіх ново-італійської драматичної музики в цілій Европі. Вона прийшла перед світове форум у часі, коли суспільність, стомлена операми вагнерівської і повагнерівської епохи з її фільозофічно-етичними проблемами, забажала більш легкої, змислової музики. Публика хотіла вживати й упоюватися чаром звуків, а не висилювати свого духа для зрозуміння „вченої" музичної драми. Це зрозуміли веристи Маскані і Леонкавалльо, зрозумів і Пучіні, який був свідомий того, чого сучасна публика хоче і що вона є в силі зрозуміти. Ця сприятлива конюнктура причинилася у великій мірі до успіхів музи Пучінія.

Приглянувшися близше посторонним музичним впливам, яким підлягав Пучіні, мусимо зупинитися не так на впливі Ваґнера, як на впливах натуралістичної француської опери, якої клясичним зразком є Бізета „Carmen", та на сентиментально-ліричному напрямку в операх Гунода й Томаса, аж до Массенета включно. Зокрема в „Bohême" і „M. Butterfly" переважає легкий, конверзаційний стиль, а партії Мімі й Баттерфляй споріднені з типами француських ліричних субреток; так само як Тоска виказує багато романтично - драматичних рисів à la Bizet і Gounod. Сцена вичікування з „M. Butterfly" своїм загальним настроєм нагадує подібні сцени з „Вертера" й „Manon" Массенета.

З італійських впливів у музиці Пучінія ми згадували вже про Вердія. Зі сучасниками Масканіом і Леонкаваллем вяже його змагання, щоби осягнути якнайбільший реалізм у музиці; одначе Маскані могутнійший від нього силою афекту і драматичного кольориту, а рухлива й елястична ритміка в музиці Леонкавалля має більше внутрішнього живчика. Але Пучіні перевищає їх обох віртуозним розділом світла і тіней (контрастів), артистичним опануванням сценічних ефектів і даром суґерування настроїв. (Нпр. в опері „Bohême" серед субтельного діяльогу виринає несподівано стрункa лінія мельодії; на тлі реалістичного milieu релєфно виходять ліричні сцени, підмальовані в оркестрі). Пучінія не слідно одноцільности драматичної лінії, та він заступає цю недостачу цілою низкою зовнішніх ефектів, частим уживанням секундового акорду, сентимовими скоками в мельодії, а найчастійше тим, що перериває арію речітативом, який, збудований на зразок старого секко-речітатіва, має підставу на тремольо-акордах в оркестрі. Крім цього характеристичне є повторювання поодиноких мотивів мельодії, як також дуже яркі контрасти в динаміці, а зокрема вимовні паузи або панісіма по великих тонах con tutta la forza. Саме в цих ефектах лежить мабуть та скаля настроїв, що їх витворює Пучіні в публики.

Світова критика ріжно оцінює творчість Пучінія. Німецькі критики ставляться до його творів більше або менше неґативно; всеж такі твори його не сходять із репертуару европейських сцен, завдяки вартости, яку вони мають для співаків, для публики — ну, і для директорів. Пучіні, як визначний знавець вокальних можностей та ефектів, дає співакові, в тим більше співачці спромогу розвинути цілу скалю голосових та акторських здібностей. Що музика його ділає могутньо на публику — це також загально відомо. А наслідком усього цього: повна театральна каса — й очевидно приязне відношення директорів до творів маестра.

Та як і не ставитися до тих зовнішніх успіхів творчости Пучінія, булоб несправедливо приписувати їх тільки щасливій конюнктурі, та сценічній рутині. Правда, що він своїм небуденним сценічним талантом здобув собі загальну популярність, але він також як компоніст вносить до оперового стилю нові течії, нові напрямки. Вже те, що ми підкреслили вище, запевнює йому визначне становище в історії модерної музики. Він не витворив нової оперової школи як Вагнер, не вказав нових шляхів, як Ріхард Штраус, Дебюссі або Скрябін. Але зате не можна заперечити значного його впливу на таких компоністів, як Шрекер (найбільше в опері „Der ferne Klang"), Шіллінґс („Mona Lisa"), та подекуди Шмідт („Notre Dame"), хоч цей перший у своїй дальшій творчости звернувся більше до містичного напрямку („Irrelohe").

Пучіні — могутній темперамент на переломі 20-го століття.

що ліберали перестали боротись за виборчу реформу, а домагаються у своїх рішеннях перш усього „свобідного вислову думок дома, в пресі, на публичних зборах і в товариствах“.

Муссоліні заявляє гордо, що він задоволений виступленням ліберальних міністрів з кабінету і що тепер фашизм може прийняти на себе повну відповідальність за владу. Одночасно додав, що коли колись фашизм піде на компроміси, тоді пошукає собі союзників між представниками моральних та матеріяльних інтересів маси. Фашисти не хотять віддати керми влади поміркованим елементам, у пересвідченні, що її перебрали би хутко найкрайніщі елементи, себто комуністи. Зріст комунізму домагається, на їх гадку, непохитних метод. З усім тим, ці надто енергічні методи причинились до зедрання ліберальних елементів. Загальна опінія прислухується дуже уважно до голосів опозиції, яка має за провідників таких визначних, старих діячів як Джолітті, Саляндра та Орляндо. Дуже можливо, що заки прийде до рішучої боротьби між т. зв. старою і новою Італією, Муссоліні найде ще неодин шлях, щоби стрібувати порозуміння з поміркованою опозицією.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

У. С. Р. Р.

Катастрофа в копальні.

В Донбасі, в рудокопі ім. Чубаря завалився підземний коридор наслідком обмежання перестарілого руштування. Жертвою катастрофи впало 17 робітників. Катастрофа викликала велике обурення серед робітників на недбальство управи. Виявляється, що самі робітники домагалися вже давно направи „стемплювання“, але управа цього не зробила. Робітники припинили зовсім роботу.

Зменшення металічного промислу.

До Москви наспіли відомости про поширення щораз більше кризи металічного промислу в Катеринославському районі. Більшість великих фабрик обмежує виріб і відправляє робітників. Середні і малі фабрики працюють тільки два або три дні на тиждень. Загалом металічний промисл обмежив свої виробі на протязі жовтня по грудень на 35 відсотків. В Катеринославі нараховують 8.000 безробітних робітників металічного промислу.

Скасування засуду.

Головний Суд України скасував засуд харківського губерніяльного суду в справі селянських непорядків в Ізюмському повіті з осени 1924 р. Губерніяльний суд засудив був девятьох селян на кару смерти через розстріл за вбивство радянських і партійних робітників, а 38-ох селян на довготермінову тюрму. Оборона використала перед найвищим трибуналом той факт, що вбиті комуністи були делегатів від голодуючих селян. Це мабуть перший випадок скасування радянським найвищим судом кари, наложеної нищою судовою інстанцією за вбивство радянських і партійних робітників. Стоїть це в звязку з приєднуванням селянських симпатій для радвлади і для компартії.

Селянські непорядки.

Рижський кореспондент „Енформасіон“ повідомляє на основі відомостей, з радянської преси, що в київській губернії та в кількох повітах Волині вибухли селянські заворушення. Селяне спалили будинки державних установ у цілому ряді провінціональних осередків і повбивали представників місцевої влади. Згідно з інформаціями московських „Ізвестій“ непорядки повстали в звязку з арештуванням трьохсот „кулаків“.

Охорона Володимирського Собору.

Київський губерніяльний виконавчий комітет одержав поручення від центральної влади вжити всіх заходів для того, щоби зберегти в цілости Володимирський Собор перед знищенням. Розпорядок видано в звязку з відомостями про те, що Володимирський Собор систематично нищить чиясь злобна рука і це нищення загрожує загибілю цінному памятникові української старовини.

Основи конституції У.С.Р.Р.

Три декрети.

3. Декрет про Всеукраїнський Центральний Виконавчий Комітет Рад Робітничих, Селянських та Червоноармійських Депутатів.

ВУЦВК. є найвищим органом влади УСРР. в часі між Зїздами Рад. Вищою від нього інстанцією є тільки Всеукраїнський Зїзд Рад. Перед ним останнім є відповідальний ВУЦВК і зїзд його вибирає. Уповноважнення ВУЦВК-у починаються з днем його вибору і кінчаються з днем вибору другого на його місце. ВУЦВК вибирає зі свого складу президію ВУЦВК-ту, а також затверджує склад Ради народніх комісарів (уряду). Праця ВУЦВК-у провадиться на звичайних (чергових) і надзвичайних сесіях. Надзвичайні сесії скликує президія з власної ініціятиви або з ініціятиви Рад. наркому. ВУЦВК здійснює загальний напрям всієї внутрішньої політики УСРР і розглядає питання закордонної політики в межах установлених конституцією СРСР, затверджує буджет України, розвязує питання про зміну кордонів і конституції УСРР та подає свої рішення на затвердження СРСР. Він має право ініціятиви у зміні союзної конституції.

Президія Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету є найвищим органом влади на Україні в період поміж сесіями ВУЦВК-ту характеру: законодатного, виконавчого і розпорядчого. Президія складається з голови, секретаря і 17 членів. Заступника голови нема. В разі потреби виконує функції голови секретар до часу аж президія доручить кому иншому провід. Президію вибирає ВУЦВК. Президія наглядає за проводженням в життя конституції УСРР та за виконанням усіх постанов Зїзду Рад Союза РСР і ВУЦВК-ту. Вона займається підготовкою усіх матеріялів для сесій ВУЦВК-ту, видаванням декретів, постанов розпорядків та затверджування проектів Ради Нар. Комісарів.

Президія має право: касувати постанови Раднаркому; звільнювати від обовязків поодиноких членів Раднаркому; представляти на затвердження Союзного Раднаркому відповідних і підходячих кандидатів на посади уповноважених народніх комісаріятів СРСР при УСРР; касувати присуди та постанови найвищого суду УСРР., розглядати протести та подання про куратора республики; нагороджувати орденами Червоного і Трудового прапору; опротестовувати постанови Раднаркому та найвищих органів Союзу в випадках їхньої суперечности з конституцією УСРР.

Члени ВУЦВК-ту мають право законодатної ініціятиви та право запитів на сесіях ВУЦВК-ту. Члени ВУЦК-ту не підлягають арештуванню ні затриманню, хіба за згодою голови ВУЦВК-ту. Перед судом можуть вони відповідати тільки на підставі окремої про це постанови ВУЦВК-ту.

ВУЦВК і його президія можуть відповідно до потреби творити всякі сталі або тимчасові комісії, які покликуються до життя окремими постановами ВУЦВК-ту.

Як бачимо, ВУЦВК, а подекуди і його президія обєднує в собі не тільки найвищі законодатні, виконавчі і розпорядчі функції, але являється теж найвищою судовою інстанцією. **В. М.**

Всеукраїнський Учительський Зїзд.

Недавно відбувся у Харкові Всеукраїнський зїзд учителів, при участи 383 делегатів, з того сільських учителів було 267. Учителі України творили 76 проц. всіх делегатів.

З численних рефератів і промов на цім зїзді варто зреферувати реферат Затонського п. н. „Національна справа і школа“.

Русифікаторська політика і кольонізація України — казав Затонський — викликали почуття національної свідомости в українському населенні. Українська буржуазія і вищі шари інтелігенції без перешкод засимілювалися. Опір ставило тільки селянство та частина інтелігенції. Тільки селянство переховувало національне почуття і національні традиції. Його ідеольогом був сільський учитель, близько звязаний з національною культурою й мовою.

Большевики завжди підтримували справедливі змагання українського народу до самовизначення й до вільного культурного та економічного розвитку, але категорично виступали проти національного шовінізму. Комуністи заявляли, що ні „широка демократія“, ні буржуазія не вирішать національної справи, лише революція і диктатура пролетаріяту. Так і сталося.

Далі дає Затонський специфічно большевицьку оцінку самостійництву, яке по привичці лучить з Петлюрою, а відтак дає вузькоглядну і занадто вже „практичну“ характеристику української національної проблеми, вважаючи її справою „взаємовідносин“ селянства з робітниками!“

Радянська влада — каже Затонський — поставила своїм завданням цілком забезпечити всебічний розвій української національної культури. Через національну культуру ми зможемо здійснити справжню „смичку“ міста зі селом і тісний звязок між селянами та робітниками. Революція на Україні не могла почати вирішення національної справи, бо не було справжніх провідників української культури (!). Тепер вони є... Але українська культура поки-що — культура відсталого села й потрібно ще довгого часу, поки вона підніметься на належну височ[і]нь. Хоч наші досягнення в розвиткові української культури ще невеликі, але вони дають нам певність, що стоїмо на правильному шляху...

Отже завжди те саме, поза „взаємовідносини між селянством і робітництвом“, большевицька думка в розумінні українського національного питання дальше не сягає... Пора би большевицьким державним мужам України з цього „зачарованого кола“ вийти й привикнути говорити про державу українську.

Вкінці Затонський подав ось такі інформації про стан народньої освіти: З 11.7.0 шкіл майже 8.500 справді українські. Поступає наперед українізація вищої школи. Хоч ще мало є української професури, але всі педагогічні курси і сільсько-господарські школи українізовано і вони дадуть селу учителів та агрономів не чужих українській мові і культурним потребам села. Зростає число українських газет. В 1923 р. тільки 28 проц. газет видавалося українською мовою, а в 1924 р. 38 проц.

Той самий Затонський, колишній комісар народньої освіти, а тепер голова Української Військової Ради вітав Зїзд від армії і між иншим говорив таке:

Капіталістичний світ, даючи радянській владі тимчасовий перепочинок, не може погодитися на існування радянських республік. Тому треба бути на готові, чекаючи нових спроб інтервенції, особливож на Україні. Загроза нового імперіялістичного наступу примушує нас тримати червону армію і поліпшувати її стан. Головна сила червоної армії в тому, щоби кожний червоноармієць знав, в імя чого він служить республиці. Тому треба понести культурну роботу на село, звідкіль виходить переважно молодняк до армії. **А. В.**

Останні вісти.

Диверсійний напад.

Дня 20. І. під Будвералдом (Дубенщина) перейшла границю на польський бік диверсійна ватага. Підпалила фільварочні забудування Сваєтень і забрала 4 коні. Всі будинки згоріли. Пів години після нападу прибула на місце поліція, піхота й кінота, але ватаги вже не було. Намагалася перейти на радянський бік, але її відперли постерунки корпусу охорони границі. Ватага скрилась у ліси Новомалишок.

Довіря для каб. Лютера

Дня 22. І. голосував райхстаг за заявою довіря для уряду Лютера. Внесеня прийнято 246 гол. проти 160.

Вибори на „кресах“.

Ратайскі заявив, що уряд предложить законодатним тілам тимчасову виборчу ординацію, на основі котрої відбулися би вибори в Конгресівці і Галичині. На „кресах“ вибори до міських рад не можуть відбутися під ніякими услівями.

Румунія не дістане позички.

Румунський уряд звернувся до Союза Народів із просьбою, щоби виєднав Румунії позичку 2 міліярди лірів на румунські університети. Секретаріят С. Народів відповів рум. урядові, що С. Н. не може попирати просьби Румунії, доки на рум. університетах обовязує numerus clausus.

Японсько-радянський союз.

Японія при підписанні японсько-радянського договору зобовязалася услівно не підписувати протоколу відносно Бесарабії. В льондонських дипльоматичних колах привнають загально велику вагу японсько-радянському договорі. Побоюються, що на Дал. Сході приготовляється радянсько-японсько-китайський союз проти Европи й Америки. СРСР буде третою азійською великодержавою.

Дзєжиньскі наслідник Троцького.

„Аоб. Цтг.“ звідомляє з Риги, що наслідником Троцького на становищі шефа червоної армії буде Дзєжиньскі.

Відгуки дня.

Борислав сміється.

I.

Цього року я мав приємність стрічати св. Миколая на палацкій провінції. Признаюся, що там зробив він на мене потрясаюче враження, далеко більше як робив у городі Льва, чи пак: Казимира Великого.

Видно св. Миколай більше любить провінцію, як хаотично розполітиковану столицю.

Цього року мав я приємність стрічати св. Миколая в славнім граді Бориславі.

Борислав лежить на тій самій геогр. висоті, що Отинія і Кулячів, а на тій самій ширині що Париж і Бердичів. Крім цього, він ще славний і тим, що має нафту і „Народний Дім“.

В цьому „Нар. Домі“ й відбулося прийняття св. Миколая.

Прихід угодника був назначений на 8 год. вечером. Я прийшов коло девятої, тому й мав ще досить часу, щоб оглянути цілий дім, збудований жертвами місцевих громадян і грішми місцевих Крезів.

Оптоваджував мене і пояснив усе місцевий інжінер, автор імпозантного будинку. По порядку показував мені всі дивовижні техніки і архітектури, степенуючи в той спосіб моє щире захоплення.

Нарешті здавалося мені що вже все. Але очі шановного інжінера зраджували, що ще якусь найліпшу штуку сховав на сам кінець.

Так і було.

Коли ми вийшли на бальков, він рукою вказав на одну стіну.

Я глянув і з подиву замер!

На стіні красувався в цілій своїй величі **правдивий електричний вентилятор.**

Легкий знак інжінера і вентилятор почав успішно працювати.

Вся публика звернула голови в сторону дивної машини і переживала разом з нами одну з найбільших атракцій цілого вечора.

— Бам, бам, бам!... загуділо зза куртини.

Знак, що св. Миколай зближається.

Вентилятор моментально, (хоч може трохи, чевалчасно) затих. Захихав і щуб-

жука та оповився знову святочним настроєм.

Музика мандолінистів ударила настроєвий марш: „Тіпіна ах, Тіпіна“... І під ті звуки на відслонену сцену вмашерував св. Михаїл. Цього, що правда, не можна було по ньому пізнати, але всі довідалися про це з Його слів.

— Я Архистратиг Михаїл
Вожд небесних сил
І покровитель України...

закликав він до трохи перестрашених вигнанців. Кажу „перестрашених“, бо справді робив несамовите враження.

Мав на собі убрання „лиnаштунмака“, вуса Богдана Хмельницького, а на голові щось ніби біс упоскакує і фуляр, ніби большевицький шолом. На плечах теліпали ся привязані очкуром дві рапенклі, що усмисками старалися імітувати архангельські крила.

В руках „Арханґела“ тримав швабра ио позолочену колистку, що могла деколи робити враження меча.

— Прийшов я до вас
У цей сумнельний час
І кажу вам: все добре буде,
Не падайте на дусі люде!

Рецитував прекрасним дишкантом віші слова патенного бориславського поета.

А потім зробив „в право в бік!“ Зовсім правильно (був поручником при У. Г. А.) і вийшов зі сцени.

Публика була захоплена і сичила величезне „браво“, що дало нагоду електричному вентилаторові знову почати працю.

Що наступило після цього, розкажу в другім фейлетоні...

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— Почтові склад нки розсилаємо з нинішним числом, та просимо П. Т. передплатників негайно відновляти передплату тому, що маніпуляція почтова триває тепер доволі довго. Просимо дуже завчас висилати гроші, щоби не було перерви у висилці часопису. Передплата на місяць лютий 4.20 зол.

— **Конфіската.** Попереднє (15) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за два уступи в статті „Ще одно розчарування“ і кінець новинки „Ще про почтовий окружник“.

— **Свято 22. січня.** З огляду на заборону поліцією святочної академії з нагоди акту 22. січня 1919, святкування цього великого дня мусіло обмежитися до чуже скромних розмірів. Замісць прилюдних виступів відправлено тільки у всіх львівських церквах, переповнених публикою, богослуження та відправлено анахиди за тих, що наложили головами за велику ідею. Також скрізь на провінції свято обмежено до рамок церковних богослужень.

— **Роковини смерти Леніна.** Дня 21. ц. м. в годину смерти Леніна відділи червоної армії пошанували память Леніна сальвою, а в усіх промислових заведеннях ревли протягом трьох хвилин фабричні сирени.

— **Шпіонський афера.** На днях відбудеться в Празі розправа проти кількох старшин царської армії, які перейшли на галицьку службу і займалися шпіонажем. Між обвинуваченими є бувші полковники генерального штабу Бечко і Гараскиненко. Головний шпіон Соболєв утік.

— **Самогубство.** На одній з лавок личаківського кладовища найдено онодї труп а молодого чоловіка з простреленим виском. Поліційне слідство виявило, що денатом є 21-літній Роман Корнелля, який поповнив самогубство.

— **За пару помаст і кілька долярів.** Перед львівським судом присяжних станула на днях 44-літня Теля ка Серпінська з Хмилаби, любачівського повіту, під заміцом намови до отроєння свого брата Стинюка. Вона то доручила товаришеві свого брата Андреєві Лакомому флящинку зі стрихніною, обіцюючи йому за отроєння брата... пару подушок, кілька долярів і ще якісь річи. Лакомий остеріг Станюка, а цей віддав справу судові. На основі приговору присяжних суддів, засуджено Серпінську на 2 і пів року тюрми.

— **Політика і гроші.** Польські купецькі організації рішили б йкотувати „Данцігський ярмарок“, мотивуючи свій крок скрипковою аферою. Це одначе не спиняє польської преси від поміщування великих, оплачуваних оголошень цього „бойкотованого“ ярмарку.

— **Відзначення Жеромського.** На удавнення Бюро після невдачі в нагороді Нобля признано Жеромському нагороду польського міністерства сеуту в сумі 5000 зол. за повість „Вітер від моря“.

— **Яйця і масло подешевіли.** Варшавські часописи повідомляють, що на тамошньому ринку подешевіли яйця і масло. За скриню яєць І. сорту платиться 170 зол., за таку ж скриню експортових яєць (з вапна) 130 зол. Сибірське масло, спроваджуване на варшавський ринок коштує 4 зол. за 1 кг.

— **На „Вавель“ на „Вавель“.** Останніми днями митові власти попали на слід великих митових надужить, яких від першого часу допускалася патріотична фірма „Вавель“. Це патріотична фірма шмуглювала тютюн і папіроси в пачках з написом „фарба“. В звязку з викриттям надужить згаданої фірми переведено ряд арештувань. Фірма „Вавель“ мала вже нагоду вславитися пачкуванням шинку.

— **Америка проти „старого краю“.** До американського конгресу внесено недавно проєкт вийомкового закона, якого вістря звернене проти чужинців. Крім реєстрації, якій мали би підлягати усі приїзджаючі до Злучених Держав чужинці, з оплатою 10 долярів, був би кождий чужинець зобовязаним реєструватися щороку та при кождій зміні адреси за оплатою 5 дол. Усі чужинці примушені носити посвідки ідентичности, а до їх помешкання може кождої хвилини увійти поліційний агент на ревізію.

— **Як за воєнних часів...** В найближчих днях предложить польська рада міністрів законопроєкт у справі обмеження мелення збіжа. Закон уповажнює уряд до видачі розпорядків, силою яких мелення жита і пшениці має бути обмежене до 70 проц. та до заведення контролі печива. Проєкт передбачує можливість обмеження печення люксусового печива, а навіть його цілковиту заборону. Рівночасно буде заведена контроля над привозом американської муки, яку перед печенням мішатимуть з гіршими сортами краєвої муки. Відповідні закупи збіжа для потреб місцевих консументів будуть переводити міськові інтендатури. Все те має на меті зберегти край від голодного переднівку.

— **Еміґрація до Канади.** Канадійський домініяльний міністр для справ іміґрації Роб, заявив канад. пресі, що в 1925 році канад. уряд спровадить з Европи велике число еміґрантів. Спеціяльно в справі збільшення канад. іміґрації зробив довшу подорож по Европі заступник міністра Роба. Цьогорічна іміґраційна політика Канади подягатиме в тому, щоби приймати іміґрантів головно з північної Европи, а то зі Швеції, Норвеґії і Данії. Живу еміґраційну пропаганду розпочато теж саме у Голяндії. З Мадярщини Канада не сподівається багато іміґрантів з огляду на тамошню земельну реформу; за те чимало селян виеміґрує з Чехословаччини і Югославії. Мін. Роб висловивсь окремо про Галичину, як джерело рекрутації іміґрантів. У Галичині, мовляв, можна би дістати необмежене число (?!) іміґрантів, але не всі вони є тої класи й того типу, яких потребує Канада. У всякому разі канад. уряд буде пильно триматись принципу, щоби з еміґрантів до Канади виключати усіх не-селян та приймати лише найкращих кваліфікованих рільників.

— **Оперетова насаджування Скоропадщини.** Із „Канадійського Фармера“ (з 25. м. м.) довідуємося, що 16-го грудня 1924 р. редактори трьох тамошніх українських газет відбули нараду над справою „визнання“ Скоропадського гетьманом — чи монархом — України. Живу аґітацію в цім напрямку веде Босий, організатор канадійських „Січей“. Цікаво, що головним основником і протектором канад. „Січей“ є епископ Н. Будка. Характеристично теж, що за „визнанням“ Скоропадського висловивсь редактор „Канадійського Українця“, органу еп. Н. Будки. Річ ясна, що ці інформації подаємо на відповідальність згаданого джерела. Визнатись в отих еміґрантських містеріях дуже важко.

— **Учені злодії.** Берлінська поліція арештувала дня 19. п. м. німецького ученого д-ра Карла Гавка і його співробітника Карла Гогенльохнера під заміцом обкрадання бібліотек та архивів. Д-р Гавк, який студіював в ріжних світових архивах та бібліотеках, як незрівнаний знавець воєнної історії, забирав з архивів старі рукописи та документи, які відтак продавав. До арештування його причинилася остання крадіж у віденському архиві, з якого пропали листи Фрідріха Великого. Арештований Гавк признався до крадіжей, складаючи вину на свого співробітника Гогенльохнера, якого увержував.

— **Туга за кнутом.** Бувший надворний проповідник цісаря Вільгельма д-р Дерінг, виголосив з приводу отворення німецького парляменту проповідь, в якій сказав між иншими: „В імя Христа добудьте буки і вирішіть закон про буки для чужденників, що на могилах героїв, уладжують собі оргії та визискують наші національні організми. Бийте, але в тяжкому значінні цього слова! Супроти злочинців будьте без милосердя. „Хто не хоче слухати слів Бога, той мусить слухати ката! — сказав Мартин Лютер. Колиб тільки жменька мужів погодилася з нами то наша нещасна батьківщина булаб вирятувана!...

— **Бласко Ібанез може спокійно спати.** Французький премієр Еріо заявив на засіданню парляменту, що еспанський король Альфонс зрезиґнував з переслідування Бласко Ібанеза.

— **Здезор'єнтовані буськи.** З Ковна повідомляють що на Литві появилися перші буськи, здезорієнтовані сьогорічною псевдо-зимою.

Всячина.

Скільки можна прожити самою водою? Про воду звикли люде говорити з великим легковаженням, — ось ясно, що маємо тут на думці передовсім міщухів, які в кожній порі дня і ночі мають до розпорядження водотяги, а цілком виключаючи племена Сагари, Гобі й инших т. п. безводних пустинь. А проте значіння води для людського організму виказує найкраще табеля, скільки людина й ріжні роди звірят можуть витримати без усякої поживи, приймаючи лише воду. І так людина яка крім води не бере нічогісінько до уст, може прожити 20 днів; кінь може голодувати 25 днів, коли при тому пє воду, — при голоді без води гине уже по 17 днях; коти можуть витримати теж 20 днів, як що мають воду; собака м же голодувати навіть 30 днів з одною водою, але без води гине вже по 8 днях. Найменше витривалим з усіх чотирьох і двохножних сотворінь, які продукуються своїм привязанням до життя, є воробець: досить двох днів без поживи аби він розпрощався з цим світом; найбільш упертою є кертиця, що може обійтись два а то й три роки, нічого не ївши.

120.000 долярів за адвокатську оборону. Клеренс Дарров, оборонець обох молодечих убийників Леопольда й Леба, мільйонерських синів, які вбили хлопця Франка „з цікавости“, щоби на собі самих, перевірити враження убийників, — дістав за оборону на процесі 120.000 долярів (себто 624.000 золотих). Що правда, з цієї суми припало дещо й на його помічників, а все ж ота сума мабуть побила рекорд адвокатського гонорару. Висоту цього гонорару визначила адвокатська палата в Чікаго. Річ у тім, що підчас процесу проти названих молодих убийців ніяусіль підносили підозріння, що мультимільйонери-батьки обвинувачених перекупили суддів і що взагалі оборонцям віддано в розпорядження в цілях оборони грошеві засоби. Коли проголошено присуд, яким обох вбийників присуджено на досмертну вязницю а не на кару смерти, майже вся американська громадська думка шукала звязку між поглядом суддів та гамаціем родини злочинців. Воно й спонукало Дарова та його товаришів відкликатися до адвокатської палати: вони рішуче запротестували проти поголосок, наче би їх, оборонців, „перекуплено“ і зажадали стороннього визначення належного їм гонорару. Як бачимо: вони вийшли добре на свойому жесті ображення, бо адвокатська палата не скривдила їх: 120.000 дол. це не дрібниця й для америк. адвокатів.

Автомобіль і любовні ніжности. Навіть у нас, заскорузлій старій Европі, не чужою є спол ка любови й — комунікації, иншими словами, і в нас частенько трапляються любовні визнання й сполучені з цим ніжности в потягу або й поводі. Але в Америці діються такі річи на порядку денному, — мабуть в імя принципу „час — це гроші“, ну й, очевидно, швидкість автомобіля, яким їде така романтична пара, не є ніякою перепоною. Така поведінка обурила поліцію, — не з оглядів прилюдної моралі, а просто тому, що свої ніжности на передньому сидженню автомобілів підчас шаленої їзди довели вже до неодної вуличної катастрофи. В м. Бальтімор вийшло поліційне розпорядження, яким заборонено товаришці керуючого автом (в Америці здебільша керують автами самі власники) виявляти назовні якінебудь познаки ніжности, і, навпаки, керманич не сміє ні на мить віддалятись підчас руху від керма. Хто в дорозі автом хоче обнятися або поцілуватися — сказано у поліційному наказі — мусить найняти собі окремого шофера або за кожним разом сперш зупинити авто. Переступлення цієї заборони буде каратися як провина проти комунікаційних розпорядків.

ОПОВІСТКИ.

Український Театр дир. И. Стадника Надвірна. — Саля п-ні Легашевської
Пятниця 23. І. — „Пімста Лилики“, оперетка.
Субота 24. І. — „Троянда Стамбулу“, оперетка. 1-1

Український Наддніпрянський хор Д. Котка:
У суботу 24. І. м. Бібрка.
У неділю 25. І. м. Ходорів.
У понеділок 26. І. м. Ходорів.
У вівторок 27. І. м. Рогатин. 1230 2-?

Концерти відомого Наддніпрянського Кобзаря-бандуриста Данька Степового при участи видатніших балетників школи артиста-балетника Василя Авраменка відбудуться:
Субота 24. І. Ст. Самбір.
Неділя 25. І. Хирів.
Субота 31. І. Яворів.
Неділя 1. II. Яворів.
Понеділок 2. II. Янів.
Субота 7. II. Рудки.
Неділя 8. II. Жовква.
Четвер 12. II. Судова Вишня.
Субота 14. II. Городок Ягайлонський.
Неділя 15. II. Комарно. 1241 1-1

Звичайні Загальні Збори Т-ва читальні „Просвіти“ в Середмістю відбудуться дня 25. І. 1925 р. о год. 6.30 вечером в домі Т-ва „Просвіта“, Ринок ч. 10/II.

Повідомлення: Дня 1. лютого 1925 о год. 4. згдядно 5. вечером відбудуться Загальні Збори Т-ва „Українська Бесіда“ в Чортков. 1245 1-1

Дрібні оголошення.

ЗАЛІЗНИЧИЙ машиніст, вдовець, в середнім віці, на державнім становиску, одружиться зі старшою панною або бездітною вдовою від 25—35 літ. Маєток конче вимаганий. Листи слати під адресою „Машиніст“, Паперовий Базар, Дрогобич. 1206 2-4

5 кг. вепрової ковбаси, або 5 кг. ребертної солонини враз з опакуванням за 12 зол. 90 сот. висилає почтою за післяплатою фабрика вуджених Л. Нагірного в Самборі. Жадайте цінника наших масарських виробів. 1172 9—?

ДОБРИЙ, рутинований інструктор, по можности абітурієнт гімн., може обняти сейчас місце на селі до науки хлопчика з І. кляси гімн. і дівчинки з І. кл. народньої. Услівя після умови. Пожадане знання гри на скрипці. Зголошення під адресою: Д-р Ізидор Гецуб. вич Львів, вул. Кармелицька ч. 8. 1240 1-2

ПОШУКУЮ від II. курсу інструктора для учениці II. кл. гімн. приватистки. Услівя прошу подати: Уряд парох. Никловичі, п. і стація. Суд. Вишня.

За редакцію відповідає О. Костик.
З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10